

# EVEN VOORSTELLEN: DE FAMILIE VERVEER

**W**ie ben ik dat ik iets van opvoeding mag, nee, moet vinden?

Ik ben Roué Verveer, geboren in 1972, een goed jaar. In dat jaar kwam de Amerikaanse tv-serie *All in The Family* voor het eerst in Nederland op televisie, Mouth & MacNeal hadden de hit 'How do you do', en *The Godfather* ging in première. Als dat geen voortekenen zijn dat ik iets over opvoeding moet schrijven?

Ik woon al jaren in Amsterdam, maar ik ben opgegroeid in Paramaribo, in Suriname. Daar werd ik opgevoed door mijn ouders, mijn moeder én mijn vader. Met al die weghollende vaders en ingewikkeld samengestelde, een-, twee- en drieënhalf-oudergezinnen van tegenwoordig moet ik dit gegeven benoemen.

O ja, en ik ben comedian.

## **Farah**

De moeder van mijn kinderen heet Farah. Zij is ook opgevoed. Ik kwam haar tegen op mijn zestiende en het was liefde op het eerste gezicht. Hoewel, haar eerste gezicht liet duidelijk blijken dat de liefde niet wederzijds was. Twee jaar lang moest ik keihard mijn best doen, beloftes afleggen, bedelen, smeken. Toen pas begreep ze wat goed voor haar was. Vijf jaar later zijn we getrouwd. Twee keer: 2 augustus (burgerlijke stand) en 4 augustus (kerk). Dat kan ik iedere man aanraden. Als ik de eerste trouwdag vergeet, maak ik het gewoon de tweede trouwdag goed.

Farah en ik zijn de ouders van twee zonen.

Randy en Julian hebben dezelfde vader en moeder, maar ze zijn compleet verschillend.

### *Zoek de verschillen*

#### **Randy**

Randy (1999) is een fanatieke sportman, hij basketbalt de hele dag. Maar hij is geen drukke jongen of flapuit. Hij kijkt de kat uit de boom en is gevoelig. Hij is altijd als laatste klaar en denkt lang na. Of dat goed is weet ik niet, want als ik

#### **Julian**

Julian (2006) is een clown, een geboren grappenmaker. Hij trekt de hele dag gekke bekken en vertelt met stemmetjes en gebaartjes. Op zijn zesde was hij al mondiger dan Randy. Julian wordt later acteur of come-

het resultaat zie, denk ik soms: Heb je daar zo lang over nagedacht? Randy is een vaders-kindje.

dian. Of die rare gast op de afdeling Administratie. Julian is een moeders-kindje.

Je kind is je spiegel en je lachspiegel.

**Randy: 'Op mijn achttiende ga ik direct uit huis.'**

**Julian: 'Ik niet, ik blijf voor altijd thuis.'**

**Ik: 'Ja, maar Julian, hoe moet dat dan als je een vrouw krijgt?'**

**Julian: 'Dan komt zij bij ons wonen en mogen jij en mama de zolder.'**

Er is geen kind dat zoals zijn vader is, maar een beetje minder, behalve bij Johan en Jordi Cruijff (maar da's logisch). Wat goed is bij jou, wordt bij je kind beter. Wat slecht is, slechter. Je kind is jezelf in versie 2.0.\*

Julio Iglesias zong slaapliedjes, zijn zoon Enrique zong zo goed dat hij met Anna Kournikova kon trouwen. Jan Heijn had een knusse kruidenierszaak in het slaapstadje Zaandam, zijn zoon Albert bouwde een internationaal imperium. Als je meerdere kinderen krijgt worden de kansen gespreid en is het afwachten welke kant het op gaat. Max Moszkowicz sr. was een geweldige advocaat en hij

\* De eerste van een reeks belangrijke formules in dit boek:

Kind = jij 2.0.

had vier zonen: Robert, Bram, Max jr. en David. Ze zijn allemaal advocaat geworden. Sommigen zijn goed terechtgekomen, anderen helemaal niet.\*

Bij ons is het niet anders. Farah had altijd het laatste woord, totdat Randy leerde praten. Julian laat ook geen enkele discussie los en beëindigt elke discussie met: 'Ik wil alleen nog dit zeggen...' Randy was toen hij veertien jaar was al de jongen die ik had willen zijn. Lang, atletisch, sportief. Hij basketbalt al veel beter dan ik ooit heb gedaan. Ik ben pas op mijn vijftiengste comedian geworden, Julian was grappig vanaf het moment dat hij kon praten en heeft nu al een grote schare fans.\*\* In vergelijking met Randy en Julian waren Farah en ik toen wij jong waren makke lammetjes.

Terug naar de openingsvraag van dit hoofdstuk: wie ben ik dat ik iets van opvoeden mag vinden? Dit: Randy, Julian en natuurlijk Farah zijn mijn gezin. Ik ben opgevoed, ik voed zelf op. Ik ben dus ervaringsdeskundige. De adviezen die ik in dit boek geef, zijn vooral gebaseerd op de praktijkervaring in huize Verveer.\*\*\*

\* De uitgever is op geen enkele manier aansprakelijk voor de uitspraken die in dit boek worden gedaan en let wel: deze observatie over de zonen Moszkowicz is geschreven in 2015.

\*\* Eén ding is raar bij Julian, hij kan iets wat ik niet kan en wat mijn vrouw niet kan: zingen. We hebben geen idee waar dat talent vandaan komt.

\*\*\* Ik heb ervaring met het opvoeden van jongens, en mijn vrouw. Over het opvoeden van meisjes zal ik minder stellig zijn. Dat is voor mij onbekend terrein.

# 'VAL, JE GAAT ZIEN WAT ER GAAT GEBEUREN'

**I**k ben geboren en getogen in Paramaribo, in Suriname. Dat was LEKKER! Het was er warm, en ik had heel veel vrije tijd. Ik ging van zeven tot één uur naar school, daarna speelde ik op straat. Ik woonde bij het Plein van 12 mei in een knusse wijk, veel houten huizen op palen, met geasfalteerde hoofdstraten en zijwegen bedekt met zand, een katholieke school, een katholieke kerk en op elke hoek een Chinese supermarkt. Ik had daar alles wat een kinderhartje begeert: een zwembad, een basketbalveld en een gezellig pleintje om te hangen. Ik ben drietalig opgevoed: Algemeen Beschaafd Nederlands, dat spraken we in de klas, Surinaams Nederlands, dat sprak ik thuis en Sranan Tongo (Algemeen Beschaafd Surinaams), dat leerde ik op straat van mijn vrienden.

Mijn moeder was onderwijzeres en op school had ze de reputatie dat ze heel streng was. 'Als mevrouw Verveer op de gang liep, was je stil,' zeiden haar leerlingen.

Mijn moeder was wel lief voor ons, maar thuis was ze toch de *good cop*.\*

Mijn vader was hoofd van de afdeling Brandpreventie van het ministerie van Openbare Werken, en zijn collega's zeiden dat hij een grappenmaker was. Maar die man kenden we thuis niet. Thuis was hij de *bad cop*.

Over de opvoedpolitie later meer.

Ons gezin bestond uit mijn moeder, mijn vader, mijn grote zus, mijn grote broer en mijzelf. Ik was het verwende nakomertje. Dat was niet mijn mening, maar die van mijn zus en mijn broer. Mijn zus klaagt nog steeds dat ik al op vijftienjarige leeftijd mocht stappen (naar de middagdiscotheek), terwijl zij dat nooit heeft gemogen.

16 Ik groeide op in de jaren tachtig. In huis hadden we een tv en ontelbaar veel radio's. De rijke mensen – wij niet – hadden ook nog een computerspelletje op hun tv: *Pong*, een tennisspel, waarbij je met een stokje tegen een vierkant balletje moest slaan. Terwijl Nederland danste op Doe Maar, Dire Straits en U2 was het in Suriname crisis. Niet een bankencrisisje met een groei van -0,5 procent of

\* Een agent wordt immers nooit je beste vriend.

-1 procent, maar echte crisis. De militairen hadden een staatsgreep gepleegd en het land werd in rap tempo straatarm. De inflatie was soms hoger dan 50 procent. Een Surinaamse gulden was het ene moment nog twee Nederlandse guldens waard, het volgende moment moest ik vierhonderd Surinaamse gulden sparen voor één Nederlandse gulden.\* Sommige vrienden gingen niet om te dansen mee naar de discotheek, maar om toiletpapier mee naar huis te kunnen nemen. Zo erg was de schaarste.

Ook al leefde ik in de militaire tijd, de opvoeding leek gelukkig niet op een militair regime. Wel was de opvoeding heel duidelijk. Je wist: als ik DIT doe, gaat er DAT gebeuren.

**Op de speelplaats.**

**'Je moet niet op het rek klimmen.'**

**Een Nederlands kind zal vragen: 'Waarom niet?' Een Surinaams kind weet dat hij daarmee alleen maar meer problemen over zich afroept.**

**'Waarom niet?'**

**'Val, je gaat zien wat er gaat gebeuren.'\*\***

**Als je uit het klimrek valt en je moeder ►**

※ Daarom dansten wij op een vrolijk liedje, waarbij de zanger zei dat hij niet meer naar de hoeren kon gaan vanwege de prijsstijgingen ('Wie van de Drie' van Master Blaster).

※※ Surinaamse ouders verbieden en geven de sanctie in één zin. Soms zelfs met een bedreiging erbij.

heeft je gewaarschuwd, verwacht geen kusje  
en troostende woorden.  
Verwacht straf!

Als ik DIT deed en DAT gebeurde, kon ik niet gaan klagen.

**Een gewaarschuwd kind huilt voor twee.**

– Tante Wonnie\*

Er was in mijn buurt veel sociale controle. Mensen bemoeiden zich met elkaar. Een buurvrouw mocht je (met zachte of harde hand) terechtwijzen. Dat was volkomen normaal. Als ik bij mijn moeder hierover zou klagen, zou ik nog meer straf krijgen, omdat ik mijn moeder te schande\*\* had gemaakt. Mijn moeders motto was: *'I'm d'a ey.'* Dat betekent zoiets als 'je moet altijd scherp zijn'.

Vandaar dat ik andere kinderen die op straat iets verkeerd deden, waarschuwde: 'Doe dat nou niet.'

'Waarom niet?'

'Jij brengt mij in de problemen.'

\* Er is geen weldenkend Surinaams kind dat zijn tante 'tante' noemt. Wij slikken aan het einde van woorden graag de letters in, dat deden we ook al voor het sms-tijdperk. Vanaf nu heet tante Wonnie, tant' Wonnie.

\*\* Je kreeg vooral straf omdat je de eer van je moeder had gekrenkt, niet om datgene wat je had misdaan. Je moeder wilde niet dat mensen dachten dat zij je niet goed had opgevoed en een pak slaag en plein public was de manier om te tonen dat het niet aan de opvoeding kon liggen.

In het gezin leefden de ouders als staatshoofden van een koninkrijk. Je kon niet alles zomaar aan je ouders vragen. Als ik mijn vader om een Tjauw-min\* vroeg, barstte hij los in een klaagzang:

‘Dan moet ik nu nog uit huis.

Dan moet ik mijn huiskleding uitdoen.

En mijn goede broek aantrekken.

En dan moet ik helemaal rijden naar Lucien’s restaurant.\*\*

*No mang Roué.’*

Tegenwoordig lijken ouders bedienend personeel. Als Julian vraagt of hij pizza mag, is het niet geloofwaardig als ik ga klagen.

‘Dan moet ik die telefoon pakken

En die tien cijfers intoetsen

En dan moet ik die hele bestelling inspreken.

No mang Julian.’???

### **De Surinaamse vrije liberale opvoeding**

Mijn vrienden werden net zo streng opgevoed als ik. Elk gezin had zijn eigen regels maar de strengheid ervan kwam overeen met die van de regels bij ons thuis. Er waren maar een paar gezinnen waar ik niet ging spelen omdat ik die ouders echt te streng vond.

De Surinaamse opvoeding was een duidelijke opvoeding, maar ook een vrije opvoeding.

Je ouders hadden de vrijheid om je met alles wat er

\* Chow mein, oftewel Chinese bami.

\*\* Een rit van maar liefst zeven minuten.

maar in de buurt was te slaan. Om misverstanden te voorkomen, Surinamers praten altijd in de overtreffende trap. Nederlanders denken bij het woord ‘slaan’ aan mokerslagen van Mike Tyson en spotjes met zielige muziek waarin ‘het houdt niet op, niet vanzelf’ wordt gezongen. Als ik het heb over slaan heb ik het over tikken, behoorlijke tikken, ferme tikken. Er was geen sprake van mishandeling, maar gewoon van een goed gezond pak slaag waar je sterk van wordt.

**Goede ouders slaan niet omdat ze je haten,  
ze slaan om je te corrigeren.**

De hardheid van de tikken is trouwens met elke generatie afgenomen. Mijn ouders kregen nog tikken met stokken op school. Ze moesten zelf de kwaliteit (lees: hardheid) van de stok uitkiezen. Dat gebeurde in mijn jeugd niet meer. De houten stok was het huis uit gebannen en werd hooguit door een plastic Bata™-slipper vervangen.

20 Die school van mijn ouders was ook relatief mild want mijn overovergrootouders werden in de slavernij opgevoed. Als die werden gestraft hadden ze niet de luxe van een tik met tropisch hardhout, nee, ze werden met zweepen geslagen. Zo hard dat als je nu de kist van een van mijn overovergrootouders opgraaft, je de zweepslagen nog op de boten van hun skelet kunt zien.\*

\* Dit is geen grap, zie het onderzoek van de arts en oud-minister van Volksgezondheid Rakhieb Khudabux.

De rode draad van de opvoeding in Suriname is dus gedurende al die jaren hetzelfde gebleven: als iemand iets fout doet, moet je slaan. Wanneer je ziet dat dit werkt, ga je dit ook op je kinderen toepassen.